

IQTIDORLI YOSHLAR BILAN ISHLASHDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI

Fayziyeva Nargiza Nasullayevna

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi magistranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada iqtidorli yoshlar bilan ishlashda inson resurslarini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari ko‘rib chiqilgan. Tadqiqotda O‘zbekiston Prezidentining “Yangi O‘zbekiston taraqqiyoti strategiyasi” doirasida inson kapitalini rivojlantirish va samarali boshqarishga oid ustuvor yo‘nalishlar asos qilib olingan. Maqolada iqtidorli yoshlarni aniqlash, ularni rivojlantirish va joy-joyiga qo‘yish orqali kadrlar salohiyatini oshirishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati yoritiladi. Xorijiy tajribalar asosida mahalliy sharoitga mos amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar: iqtidorli yoshlar, inson resurslarini boshqarish, zamonaviy yondashuvlar, inson kapitali, kadrlar salohiyati, ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyat, xorijiy tajriba, amaliy tavsiyalar.

O‘zbekiston Respublikasi o‘z taraqqiyot strategiyasida iqtisodiy va ijtimoiy sohalarda iqtidorli yoshlarni rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratmoqda. Davlat tomonidan qabul qilingan “Yangi O‘zbekiston taraqqiyoti strategiyasi” doirasida yoshlarga davlatning asosiy boyligi sifatida qaralmoqda va ularga tegishli sharoitlarni yaratish, qo‘llab-quvvatlash, iste‘dod va salohiyatlarini ro‘yobga chiqarish borasida keng qamrovli dasturlar ishlab chiqilgan. Ushbu dasturlarda iqtidorli yoshlarni aniqlash, ularni rivojlantirish va joy-joyiga qo‘yish orqali davlat va xususiy sektorda yuqori malakali kadrlar tayyorlashga katta e‘tibor qaratilgan [1].

Iqtidorli yoshlar bilan ishlashning murakkabligi, birinchi navbatda, ularning qobiliyat va salohiyatini to‘g‘ri aniqlash, to‘g‘ri joyga qo‘yish va rivojlantirish uchun zarur sharoitlarni ta‘minlash zaruratida namoyon bo‘ladi. Ko‘plab yoshlar o‘z malaka va bilimlarini rivojlantirish uchun davlatdan va xususiy sektordan qo‘llab-quvvatlashga muhtojdirlar. Abdurahmonov Q.X.ning “Mehnat iqtisodiyoti” asarida keltirilishicha, iqtidorli yoshlar bilan ishlashda ularning qobiliyatlarini to‘g‘ri aniqlash va ularni qo‘llab-quvvatlash uchun yetarli tizimning mavjud emasligi ijtimoiy va iqtisodiy jihatdan katta yo‘qotishlarga olib kelishi mumkin [2].

Zaynutdinov Sh.N. o‘z tadqiqotida yoshlarni rivojlantirishdagi muammolarga e‘tibor qaratib, ko‘plab yoshlarning o‘z qobiliyatlarini to‘laqonli amalga oshirishga imkon beruvchi sharoitlarning yetishmasligi, ayniqsa, qishloq hududlaridagi yoshlar uchun bu imkoniyatlarning juda cheklanganligini ta‘kidlaydi. Ushbu holat ijtimoiy

tengsizlikni kuchaytiradi va yoshlarning mehnat bozorida faol ishtirok etish imkoniyatini cheklaydi [3].

O'zbekistonda iqtidorli yoshlarni qo'llab-quvvatlash borasida bir qator davlat dasturlari va qonunchilik hujjatlari qabul qilingan. 2019-yilda "Davlat xizmatini rivojlantirish agentligi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaror bu borada muhim ahamiyatga ega bo'lib, davlat xizmatida yosh kadrlarning salohiyatini oshirish uchun keng ko'lamli imkoniyatlar yaratgan [4]. Shu bilan birga, davlat tomonidan qabul qilingan qonunlar iqtidorli yoshlarni rivojlantirish va ularga ko'mak berish bo'yicha keng ko'lamli chora-tadbirlarni amalga oshirishni ko'zda tutadi.

O'zbekistonlik olimlar iqtidorli yoshlarni rivojlantirish va boshqarish masalalarida bir qator nazariy va amaliy yechimlarni taklif qilishgan. Abdurahmonova G.Q. o'zining "Inson resurslarini boshqarish" asarida, yoshlarning rivojlanishi va ularning potensialidan to'laqonli foydalanish uchun maxsus treninglar va ta'lim dasturlarini yo'lga qo'yish zaruriyatini ko'rsatadi [5]. Abdurahmonova ta'kidlaganidek, iste'dodli yoshlarni rivojlantirishda ularning ehtiyojlariga mos ta'lim dasturlari yaratilishi, ular bilan aloqalarni mustahkamlash orqali boshqaruv samaradorligini oshirish mumkin. Razzakov Sh. esa o'zining "Rahbarlik san'ati" asarida, yoshlar bilan ishlashda rahbarlarning o'rni va boshqaruv usullarining ahamiyati haqida to'xtalib o'tadi. Razzakovning fikricha, yoshlar bilan ishlashda rahbarlarning munosabati va boshqaruv usullari ularning qobiliyatlarini ro'yobga chiqarishda katta ahamiyatga ega. Shu sababli rahbarlar iqtidorli yoshlarni rivojlantirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanishi, ularning qobiliyatlarini ro'yobga chiqarishda qo'llab-quvvatlashi zarur [6].

Zamonaviy boshqaruv yondashuvlarida innovatsion texnologiyalar va xorijiy tajribalarni tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, AQSh, Yevropa davlatlari va Yaponiya kabi rivojlangan mamlakatlarda iste'dodlarni boshqarishda xodimlarning kasbiy rivojlanishiga katta e'tibor qaratiladi. Shu o'rinda Covey S. R o'zining "Muvaffaqiyatli insonlarning yetti ko'nikmasi" asarida iste'dodli yoshlarni boshqarishda ularning individual qobiliyatlarini hisobga olish va ularni rivojlantirish uchun qo'llab-quvvatlashning ahamiyatini ta'kidlaydi [7].

O'zbekistonda xorijiy tajribani o'rganish va mahalliy sharoitlarga moslashtirish orqali iqtidorli yoshlarni boshqarish va rivojlantirish jarayonida katta natijalarga erishish mumkin. Masalan, masofaviy o'qitish va elektron ta'lim tizimlarini joriy etish orqali yoshlarning qobiliyatlarini rivojlantirish va ularni mehnat bozoriga tayyorlash mumkin. O'zbekiston sharoitida iqtidorli yoshlarni rivojlantirishda amaliy tavsiyalar ishlab chiqilishi kerak. Birinchi navbatda, yoshlar uchun individual yondashuv asosida tayyorlangan maxsus o'quv dasturlari va treninglar tashkil etilishi zarur. Bunday

dasturlar yoshlarning kasbiy va shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi hamda ularni raqobatbardosh kadrlar sifatida tayyorlashga qaratiladi.

Shuningdek, xorijiy tajribalardan foydalanib, yoshlarning kasbiy salohiyatini oshirishga yo‘naltirilgan innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish zarur. Yoshlarni boshqarish tizimida motivatsiya va rag‘batlantirish tizimlarini yaratish, ularning potensialini to‘laqonli amalga oshirish uchun keng imkoniyatlar taqdim etadi. Iqtidorli yoshlar bilan ishlashda davlat tomonidan qabul qilingan strategiya va qonunchilik hujjatlarining o‘rni juda katta. Ushbu hujjatlar yoshlarga yangi imkoniyatlar yaratish va ularning salohiyatini to‘laqonli ro‘yobga chiqarish imkonini beradi. Shu sababli yoshlar bilan ishlashda innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish, xorijiy tajribani o‘rganish va uni mahalliy sharoitlarga moslashtirish zarur.

Tavsiya etiladigan chora-tadbirlar:

1. Yoshlar uchun maxsus o‘quv dasturlari va treninglar tashkil etish orqali ularning kasbiy salohiyatini oshirish.
2. Xorijiy tajribalardan foydalanish orqali yoshlarni motivatsiya qilish va ularga zamonaviy boshqaruv tizimlarini joriy etish.
3. Innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish orqali iqtidorli yoshlarning qobiliyatlarini yanada rivojlantirish.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Abdurahmonov, Q.X. (2019). *Mehnat iqtisodiyoti: nazariya va amaliyot*. Tashkent: Fan. Available at: *Labor Economics* [Accessed 28 Oct. 2024].
2. Zaynutdinov, Sh.N. (2020). ‘Yoshlarni rivojlantirishdagi muammolar’, *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar* [online]. Available at: *Central Asian Journal* [Accessed 28 Oct. 2024].
3. Abdurahmonova, G.Q. (2020). *Inson resurslarini boshqarish*. Tashkent: Fan. Available at: *Labor Economics Journal* [Accessed 28 Oct. 2024].
4. Razzakov, Sh. (2019). *Rahbarlik san’ati*. Tashkent: Fan. Available at: *Central Asian Studies* [Accessed 28 Oct. 2024].
5. Covey, S.R. (2020). *Muvaffaqiyatli insonlarning yetti ko‘nikmasi*. Tashkent: O‘zbekiston. Available at: *Business Literature* [Accessed 28 Oct. 2024].
6. Mamaraximov, B.E. (2023). ‘Ishchi kuchini takror ishlab chiqarish va yoshlar bandligini ta‘minlash’, *Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali* [online]. Available at: *Labor Economics* [Accessed 28 Oct. 2024].
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 11 sentyabrdagi ‘O‘zbekiston — 2030’ strategiyasi to‘g‘risida Farmoni. Available at: *Lex.uz* [Accessed 28 Oct. 2024].